



Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 95. Vtrum Verbum, & Spiritus Sanctus sint verus Deus, æqualis, & consubstantialis Patri: & vtrum in Trinitate tres Personæ sint vnus Deus, & non plues Dij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

ipsis producto. In hoc sensu, intelligere omnia in Verbo, tanquam in imagine intelligentis, est proprium Patris: amare omnia in Spiritu Sancto, tanquam in amore amantis, est proprium Patris, & Filij. Ratio verò, cur omnes similes propositiones debeant intelligi transitivè, est, quia Pater purè dat Verbo, non accipit; Pater, & Filius purè dant Spiritui Sancto, non accipiunt, adeoque quæ dicuntur propriè de ipsis, significant purè actionem transitivam dandi, non intransitivam accipiendi.

32. Ad 3. concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, nam ideo productio activa, & productio passiva debent distingui, quia utraque productio importat, aut fundat relationem realem producentis, & producti, quarum altera est intrinseca producenti, altera est intrinseca producto; sed cognitio activa importat quidem relationem realem cognoscentis ad obiectum cognitum; cognitio autem passiva, qua obiectum constituitur cognitum, non importat relationem realem cogniti ad cognoscentem, sed est denominatio purè extrinseca, qua cognitum denominatur à cognitione intrinseca cognoscenti, ut ex Aristotele 5. Metaph. text. 10. docet S. Thomas 1. parte quæst. 13. art. 7. ad 4. & 6. ergo.

QVAESTIO XCV.

Utrum Verbum, & Spiritus Sanctus sint verus Deus, aequalis, & consubstantialis Patri, & utrum in Trinitate tres Personæ sint unus Deus, & non plures Dij?

1. Videtur, quod neque Verbum, neque Spiritus Sanctus sint verus Deus, æqualis, & consubstantialis Patri; primo quia verbum hominis, & Angeli non sunt homo aut Angelus; ergo Verbum, & amor productus Dei non sunt verus Deus.

2. Secundò Persona producta non potest esse verus Deus, æqualis, & consubstantialis Personæ improductæ; sed Verbum, & Spiritus Sanctus sunt Personæ productæ; ergo &c. Probatur maior: nam Deus est à se, & non ab alio; non est causatus, neque factus; non dependet, neque indiget alio; & nullo est posterior tempore, neque natura; & non accipit esse ab alio; sed Persona producta eo ipso, quod est producta, non est à se, sed à producente, ab eoque dependet, causatur, & fit, & accipit totum esse, atque indiget producente, & est tempore, vel saltem natura, aut origine posterior producenti; ergo &c. Confirmatur: nam omne, quod producitur, vel producitur ex nihilo, adeoque creatur, vel producitur ex aliquo præexistente, & est compositum ex eo, quod præexistit, & ex eo, quod accipit per

productionem; sed utrumque repugnat Deo: ergo &c.

3. Tertiò ad hoc, ut Verbum, & Spiritus Sanctus essent verus Deus, deberent per productionem accipere deitatem, atque essentiam divinam; sed neque accipiunt eandem numero deitatem, siquidem ut constat inductione, nullum productum accipit naturam producentis eandem numero; neque accipiunt deitatem eandem specie, & numero diversam; nam sicut repugnant plures numero Dij, sic repugnant plures numero deitates; ergo.

4. Quartò nihil creatum est Deus; sed Verbum, seu Sapiencia genita dicit se esse creatam: nam Ecclesiast. 24. de se ipsa dicit: *Et dixit mihi Creator omnium, & qui creavit me; & paulo post, Ab initio, & ante secula creata sum; Ego ex ore Altissimi prodium primogenita ante omnem creaturam.* Apostolus etiam de Verbo loquens ad Coloss. 1. vocat illud primogenitum creaturæ: A fortiori Spiritus Sanctus videtur creatus, & factus: Nam Ioan. 1. de Verbo dicitur: *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil;* ergo Spiritus Sanctus cum sit aliquid, & non sit nihil, factus est per Verbum. Confirmatur, nam Ioan. 17. Christus dixit: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum;* ergo solus Pater, cum quo Christus loquebatur, est verus Deus, adeoque Filius, & Spiritus Sanctus, cum non sint Pater, non sunt verus Deus.

5. Quintò Deo repugnat, ut accipiat, doceatur, adiuvetur, mittatur, doneatur, præceptum recipiat, scrutetur, oret, postulet, gemat &c. sed hæc omnia in Scripturis tribuuntur partim Verbo, partim Spiritui Sancto; ergo &c.

6. Sextò in Deo non datur defectus potentis, aut scientiæ; sed in Verbo datur talis defectus: nam Matth. 20. dicit: *Sedere autem ad dexteram, vel sinistram, non est meum dare vobis;* Matth. 24. dicit: *De die autem illa, atque hora nemo scit, neque Angeli in Cælo, neque Filius, sed solus Pater;* ergo &c. Videtur etiam dari defectus scientiæ in Spiritu Sancto. Nam Luca 10. 22. dicitur: *Nemo scit, quis sit Filius, nisi Pater, & quis sit Pater, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare,* adeoque Spiritus Sanctus non scit, quis sit Pater, & Filius.

7. Septimo si Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus essent verus Deus, essent omninò æquales inter se; sed non sunt æquales; nam Christus Ioan. 4. dicit: *Pater maior me est;* 1. Corint. 10. Filius dicitur esse subiectus Patri. Confirmatur, nam ex testimonio Christi relato act. 20. *Beatius est dare, quam accipere;* sed Pater dat, alia Personæ accipiunt; ergo &c.

8. Respondeo de fide est Verbum, & Spiritum Sanctum esse verum Deum, consubstantialem, & æqualem Patri. Ioannes enim. Epist. 1. cap. ultimo de Verbo dicit: *Et simus in vero Filio eius; hic est verus Deus;* de Spiritu Sancto S. Petrus act. 5. dicit: *Ananias cur tentavit Sa-*

vanas cor tuum mentiri Spiritui Sancto? non es mentitus hominibus, sed Deo. Et quidem de Verbo, seu Filio Concilium Nicænum primum quinque definiuit contrà Arium. Primò quod sit verus Deus; secundo quod sit hominifios, hoc est eadem essentia cum Patre; tertio quod sit æternus; quartò quod sit immutabilis, sicut Pater; quinto quod sit genitus, non factus; atque eadem proportionabiliter in Concil. Constantinop. primo contra Macedonium definita sunt de Spiritu Sancto, excepto quod non est genitus, sed procedens. Argumenta, quibus probatur hæc veritas, videri possunt apud Bellarmin. libro 3. de Christo à cap. 4. vsque ad finem.

9. Supposita fide, potest hæc veritas suaderi, & explicari rationibus consequentibus fidei. Prima ratio est: quidquid est in Deo est ipse Deus; sed Verbum, & Spiritus Sanctus, ut dictum est quæstione 88. procedunt per actiones immanentes, adeoque manent in Deo; ergo sunt ipse Deus: ideoque Ioannes initio Euangelij cum dixisset: *Verbum erat apud Deum*, statim subdit, & *Deus erat Verbum*, quia nimirum Deus est quicquid est in Deo, siue apud Deum.

10. Secunda ratio est: ex dictis quæst. 88. Deus producit Verbum, & Spiritum Sanctum per operationes ad intra, ut se summè illis communicet; sed Deus non potest se summè communicare, nisi dando identitatem cum diuina essentia, quæ ut dictum est quæst. 24. est vna tantum, & continet omne bonum, omnesque perfectiones simpliciter simplices; ergo Deus Verbo, & Spiritui Sancto dat identitatem cum diuina essentia; sed quod habet identitatem cum diuina essentia, est verus Deus consubstantialis, & æqualis Patri; siquidem est idem cum omni bono, & cum omni perfectione, sicut Pater; ergo &c. Hanc rationem insinuauit Christus Ioan. 10. 29. ubi cum dixisset: *Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est*, subdit, *Ego, & Pater vnum sumus*, per identitatem videlicet essentia: quia nimirum si Pater Filio non dedisset identitatem cum diuina essentia, per quam esset vnum cum Patre, quod dedisset Filio non esset maius omnibus, adeoque non se summè communicasset Filio.

11. Tertia ratio est: quod ita est in Deo, ut sit substantia, necessario, & ab æterno existens, immensa, & principium omnium factibilium, est verus Deus; sed hæc omnia conueniunt Verbo, & Spiritui Sancto; ergo &c. Minor probatur, & primo quod sit substantia. Deus enim est incapax accidentium; ergo eo ipso, quod Verbum, & Spiritus Sanctus sunt in Deo, sunt substantia, & non accidens. Secundò probatur, quod sit necessario, & ab æterno. Quod necessario, & ab æterno intelligit, & amat, necessario, & ab æterno producit Verbum, & amorem, eo pacto, quo si homo, vel Angelus ab æterno, & necessario intelligeret, & amaret, ab æterno, & ne-

cessario producerent verbum, & amorem; sed Deus ab æterno, & necessario intelligit, & amat; ergo &c. Tertio probatur immensitas. Nam quod intelligendo producit Verbum, & amorem, vbicunque est, habet suum Verbum, & amorem; sed Deus per immensitatem est vbique; ergo etiam Verbum, & Spiritus Sanctus sunt vbique. Quarto demum ostenditur, quod sint principium omnium factibilium. Ut enim insinuat Sanctus Thomas 1. parte, quæst. 27. artic. 1. ad 3. quod operatur per artem, omnia facit per Verbum, seu conceptum, & ideam rei artificialis, & per amorem, seu voluntatem, ut opus artificiale sit simile idæ, hoc est verbo concepto; sed Deus ad extra omnia facit per Verbum, & Spiritum Sanctum; ideoque Ioannes initio Euangelij de Verbo dixit: *Omnia per ipsum facta sunt*: & Dauid Psalm. 32. *Verbo Domini Cæli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum*.

12. Quarta ratio desumpta ex S. Thoma, lib. 4. contra Gentes cap. 11. est: Verbum ex sua ratione est imago intelligendo producta, constituens per suam essentiam obiectum formaliter intellectum; sed Deus Pater intelligendo producit Verbum sui ipsius; ergo Verbum Dei ex sua ratione est imago producta Dei Patris, constituens Deum formaliter intellectum; sed Verbum ut constituat Deum Patrem formaliter intellectum, debet includere formam, per quam Deus Pater constituitur formaliter intellectus; ergo Verbum Dei includit formam, per quam Deus Pater constituitur formaliter intellectus; sed per eandem formam, per quam intellectus constituitur formaliter intelligens, obiectum constituitur formaliter intellectum; ergo Verbum includit formam, per quam Deus Pater constituitur formaliter intelligens; sed Deus Pater constituitur formaliter intelligens se ipsum, & omnia, per substantiam, & essentiam diuinam, ut ostensum est quæst. 92; ergo Verbum ex sua ratione includit ipsam substantiam, & essentiam diuinam, adeoque est verus Deus, & consubstantialis Patri. Ex proportionali ratione Spiritus Sanctus est verus Deus consubstantialis Patri, & Filio. Nam est quædam inclinatio producta constituens obiectum formaliter amatum, adeoque includit formam, per quam obiectum constituitur formaliter amatum; sed per eandem formam obiectum constituitur formaliter amatum, per quam voluntas constituitur formaliter amans; ergo Spiritus Sanctus includit formam, per quam Deus constituitur formaliter amans seipsum, & alia; sed talis forma est essentia diuina, ut dictum est quæst. 92; ergo Spiritus Sanctus includit essentiam diuinam, adeoque est Deus consubstantialis Patri, & Filio. Ex opposita ratione verbum hominis, & amor productus ab homine non est verus homo, nec includit essentiam hominis. Verbum enim hominis, & amor includunt formam, per quam homo

con-

constituitur intelligens, & amans; sed homo constituitur formaliter intelligens, & amans, non per suam substantiam, sed per accidens superadditum essentiae, & substantiae; ergo verbum, & amor hominis non includunt essentiam, & substantiam, sed accidens hominis, ac non sunt verus homo, sed accidens hominis. Cum igitur homo intelligendo seipsum, producit Verbum sui ipsius, Verbum illud est homo vt intellectus, quod idem est, ac si dicatur, est homo pictus, sed non est verus homo; at cum Deus Pater intelligendo se ipsum, producit verbum (sui ipsius, verbum illud non solum est Deus vt intellectus, sed est verus Deus. Ex hoc loco Sancti Thomæ patet illum non distinguere intellectionem actiuam à passiuā, siquidem ex eius identitate probat essentiam Patris esse communem Verbo.

13. Ex eo, quod Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sint verus Deus per vnā numero deitatem, infertur primò, quod licet sint plures Personæ, non sunt plures Dij, sed vnus verus Deus. Ratio est, quia vt docet S. Thomas quæst. 29. art. 3. nomina concreta substantiua præsertim significantia substantiam, cum forma significata est vnā tantum numero, dicuntur singulariter, cum est multiplex, dicuntur pluraliter; sed nomen Personæ significat personalitatem vt formam; in Deo autem sunt tres personalitates; nomen Deus significat deitatem vt formam; deitas autem est vnica; ergo Pater, Filius, & Spiritus Sanctus sunt tres Personæ, ac dici non potest, quod sint vnica Persona; at sunt vnus Deus, ac dici non potest, quod sunt plures Dij. Ex proportionali ratione, quia Pater, & Filius spirant Spiritum Sanctum vnica spiratione, vt dicitur inferius, q. 107. sunt vnus spirator, ac non duo spiratores; quia Pater, Filius, & Spiritus Sanctus creant, & gubernant mundum vnica creatione, & gubernatione; (siquidem actiones ad extrā sunt communes omnibus Personis;) sunt vnus creator, opifex, & gubernator mundi, nō autem plures creatores &c. Addo, quod Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non solum sunt vnus Deus in eo sensu, in quo si plures Personæ haberent vnā humanitatem, essent vnus homo, sed etiam in alio sensu perfectiori. Plures enim Personæ essent vnus homo, sed non essent vnā humanitas; & præterea humanitas non esset homo, sed forma hominis. At Pater, Filius, & Spiritus Sanctus ita sunt vnus Deus, vt sint vnā deitas, quæ maximè est Deus. Proportionaliter ita sunt vnus æternus, vt sint vnā æternitas &c.

14. Infertur secundò Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum posse dici tres æternos, immensos, omnipotentes, sapientes &c. vt loquitur Concilium Lateranense relatum cap. firmiter de summa Trinitate, & posse etiam dici, quod sunt vnus æternus, immensus &c. vt loquitur Athanasius in suo Symbolo. Ratio est, quia vt citata quæst. 29. art. 3. docet Sanctus

Thomas, nomina adiectiua concreta, cum subiectum significatum est multiplex, dicuntur pluraliter, etiam si forma significata sit vnā; cum verò subiectum significatum est vnū tantum, dicuntur singulariter, etiam si forma significata sit multiplex; ideoque si vnū subiectum esset album pluribus albedinibus, esset vnū album: si autem plura subiecta essent alba vnā albedine, essent plura alba; sed nomina adiectiua æterni, immensi &c. significant vt subiectum *Habens æternitatem &c.* ipsam autem æternitatem, immensitatem &c. significant vt formam; ergo licet sit vnā tantum æternitas, immensitas &c. si tamen sint plures habentes illam vnā æternitatem &c. dicuntur pluraliter; si sit vnū tantum habens, dicuntur singulariter; sed sunt tres Personæ habentes vnā æternitatem &c. ergo significando Personas vt subiectum habens, sunt tres æterni, immensi &c. & in hoc sensu loquitur Lateranense. Rursus vnus tantum est Deus habens æternitatem, immensitatem &c. ergo significando Deum vt subiectum habens, sunt vnus æternus &c. & in hoc sensu loquitur Athanasius. Dici etiam potest, quod illa nomina, licet sint adiectiua, tamen dici possunt substantiue, & tunc dicuntur singulariter. Possunt aliqua opponi contra duas regulas, allatas, quibus non libet immorari. Solum dico, quod regulæ de nominibus, cum pendeant ex vsu, ex ipso vsu habere possunt exceptionem, quæ in re præsentī dantur in nominibus, quæ cum sint substantiua grammaticaliter, significant formam grammaticaliter accidentalem, & cum sint adiectiua, significant formam substantialem.

15. Infertur tertio, tum Filium, tum Spiritum Sanctum esse homiūson, hoc est eiusdem essentiae cum Patre, nō autem homiūson, hoc est similis essentiae. Ratio est, quia similitudo essentiae connotat distinctionem saltem numericam essentiarum; sed tres Personæ sunt vnus, & eiusdem essentiae sine vlla distinctione essentiarum; ergo &c. Et quidem falsum est nomen homiūson inuentum fuisse à Concilio Nicæno, vt calumniabantur Arriani, siquidem vt ostendit Athanasius lib. de Decretis Synodi Nicænae, ante illam Synodum duo Dionysij, alter Romanus, alter Alexandrinus, alijque Patres eo nomine fuerant vsi. Cum igitur, vt refert Sanctus Ambrosius lib. 3. de Fide, cap. 7. Eusebius Nicomediensis Arrianorum antesignanus in quadam sua Epistola scripserit, *si verum Dei Filium, & increatum dicimus homiūson cum Patre incipimus confitevi*, & hæc Epistola lecta fuisset in Concilio Nicæno, hoc verbum in tractatu, hoc est Symbolo fidei, posuerunt Patres, quod viderent aduersarijs esse formidini. Ex opposito, quia Arriani ad adstruendam distinctionem essentiarum, dicebant Filium esse homiūson Patri, hoc aliud nomen fuit passim à Catholicis reiectum. Addit Bellar. l. 2. de Christo cap. 3. nomen homiūson videri diuinitus inuentū. Vt enim

enim docet Sanctus Athanasius lib. de Syno-
dis Arimini, & Seleucia, & S. Basilius in
quadam Epistola ad Ancillas Dei hominios de
ijs tantum dicitur, quorum vnum est ab altero,
& ab illo accipit eandem essentiam, ideoque
vnicum nomen iugular duos contrarios
errores; alterum Sabellij, qui concessa vnitate
essentiae, negabat processionem, & distin-
ctionem Personarum; alterum Arrij, qui con-
cessa distinctione, & processione Personarum,
negabat vnitatem essentiae.

16. Inferitur quartò Filium esse alium,
masculinè à Patre, sed non esse aliud neutra-
liter, idemque dic de Spiritu Sancto, vt docet
S. Thomas 1. parte quaest. 31. art. 2. in
corpore, & ad 4. ex Augustino, vel potius
Fulgentio lib. de Fide ad Petrum cap. 2. vbi
dicit. *Vna est essentia Patris, & Filij, & Spiritus
Sancti*, in qua non est aliud Pater, aliud Fi-
lius, aliud Spiritus Sanctus, quamuis perso-
naliter sit alius Pater, alius Filius, alius Spi-
ritus Sanctus. Id ipsum docet Concilium La-
teranense relatum cap. *firmiter* de Summa
Trinitate, cuius verba afferam num. 17. Ra-
tio allata à S. Thoma ad 4. est, quia genus
neutrum, cum abstrahat à masculino, & fe-
minino, significat naturam, & essentiam com-
municem: masculinum autem, & femininum
significant suppositum determinatum; ideo-
que in communi sermone, cum quarimus,
quis est? quarimus Personam, siue suppositum,
ideoque respondetur, *est Petrus, vel
Paulus*: cum per neutrum quarimus *quid est?*
quarimus essentiam, & naturam, ideoque
respondetur *est homo, vel equus*; sed Pater, &
Filius distinguuntur supposito, non natura;
ergo Filius est alius, sed non est aliud à Pa-
tre. Ex simili ratione Filius est alter à Patre,
sed non est alterum, vt ex Fulgentio, Hila-
rio, Athanasio, & Bernardo docet Suarius
lib. 3. de Trinit. cap. 13. num. 6. Proportio-
naliter Filius est vnum cum Patre, iuxta illud
Ioan. 10. *Ego, & Pater vnum sumus*, sed non
est vnus cum Patre: est idem neutraliter cum
Patre, sed non est idem masculinè, vt docet
Vasquez disput. 181. cap. 1.

17. Iam cum dicitur, quod Pater, Filius,
& Spiritus Sanctus vnum sunt, Abbas Ioachim
id ita intellexit, vt sint vnum quasi collectiue,
& similitudinariè, eo pacto, quo multi ho-
mines sunt vnus populus, multi fideles vna
Ecclesia: qui adheret Deo vnus Spiritus est
cum illo, & omnes nos vnum corpus sumus
in Christo, vt loquitur Apostolus. Hanc
opinionem vt haereticam damnauit Innocen-
tius Tertius in Concilio Lateranensi, vt re-
fertur cap. *firmiter* de summa Trinitate, ac defi-
niuit vt veram oppositam sententiam Magi-
stri sententiarum, hoc est Petri Lombardi,
dicens. *Nos autem, sacro approbante Concilio,
credimus cum Petro, quod quadam summa res est,
incomprehensibilis quidem, & ineffabilis, qua ve-
raciter est Pater, Filius, & Spiritus Sanctus,
tres simul Persona, & singillatim qualibet ca-*

*rundem: & ideo in Deo solummodo Trinitas est,
non quaternitas, quia qualibet trium Personarum
est illa res, videlicet substantia, essentia, seu natu-
ra diuina, qua sola est vniuersorum principium,
prater quod aliud esse non potest; & illa res non est
generans, neque genita, neque procedens, sed est
Pater qui generat, & Filius, qui gignitur, & Spi-
ritus Sanctus, qui procedit, vt distinctiones sint in
Personis, & vnitas in natura. Licet igitur alius sit
Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, non ta-
men aliud, sed id, quod est Pater, est Filius, &
Spiritus Sanctus, idem omnino. Haec tenet Conci-
lium. De fide igitur est, quod tres Personae
sunt vnum, non collectiue, & similitudinariè,
sed ita, vt sint vna summa res, hoc est essen-
tia, & substantia, ac natura diuina, omnino
simplex, vt paulò ante dixerat Innocentius.
Et ideo in Deo non est quaternitas, sed Tri-
nitas, quia essentia communis tribus Personis,
non est quarta res à Personis distincta, sed est
qualibet trium Personarum.*

18. Inferitur quintò, quod licet in Deo
datur Trinitas, tamen non datur triplicitas,
neque multiplicitas, adeoque Deus est quidem
Trinus, sed non est triplex, neque multiplex,
vt docet S. Thomas 1. parte, quaest. 31. art. 1.
ad 3. & S. Augustinus lib. 6. de Trinitate cap.
6. 7. & 8. & lib. 15. cap. 3. Ratio est, quia
Trinitas significat numerum ternarium; sed
datur in Deo numerus ternarius Personarum;
ergo datur in Deo Trinitas, adeoque Deus
est trinus, siquidem trinus significat, quod
habet in se numerum ternarium. At vt bene
docet Vasquez disput. 131. cap. 3. *multiplex*.
eiusque species, quae sunt *duplex, triplex &c.* vel
opponitur simplici, vel opponitur vni; sed
Deus est simplex, & vnus; ergo non potest
dici multiplex, neque triplex. Admittit ta-
men Vasquez posse dici, quod in Deo datur
multiplex persona, multiplex emanatio, eo
pacto, quo S. Thomas quaest. 10. de potentia
art. 2. dicit dari in Deo duplicem emana-
tionem.

19. Debet aduerti, quod licet haec, &
alia similia spectent ad vsum nominum, ta-
men sunt magni momenti. Audiatur S. Tho-
mas 1. parte, quaest. 31. art. 2. in corpore, ex
eoque Hieronymus, & Augustinus. *Dicen-
dum, quod quia ex verbis inordinate prolatis incur-
ritur haeresis, vt Hieronymus dicit, ideo cura de
Trinitate loquimur, cum cautela, & modestia est
agendum, quia vt Augustinus dicit in 1. de Trini-
tate cap. 3. Nec periculosius alicubi erratur, nec la-
boriosius aliquid quaritur, nec fructuosius inueni-
tur.*

20. Ad 1. ex eo, quod Verbum produ-
ctum ab homine non sit verus homo, conce-
do antecedens; & nego consequentiam, quod
Verbum productum à Deo non sit verus Deus.
Disparitas allata est n. 12. in 4. ratione, qua ostē-
sum est Verbum, & Spiritum Sanctum esse
verum Deum.

21. Ad 2. nego maiorem, in qua assumi-
tur, quod Persona producta non potest esse
verus,

verus Deus æqualis, & cōsubstantialis Personæ improductæ. Dum opponitur primò: Deus est à se, & non accipit esse ab alio; Persona producta non est à se, & accipit esse à producente: ergo &c. distingo maiorem: Deus quoad essentiam est à se, & non accipit esse ab alio, concedo; quoad omnem Personam, quæ Deus sit; nego maiorem; distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiã. Essentia Dei, quæ primo, & ratione sui est Deus, est à se, & non accipit esse ab alio, ac Deus quoad essentiam est à se, & non accipit esse ab alio. Rursus Deus quoad aliquam Personam est à se, & non accipit esse ab alio, & talis est Persona Patris: at non quoad omnes Personas est à se. Nam Persona Filij est Deus à Patre, ac Deus de Deo, & Persona Spiritus Sancti est Deus à Patre, & Filio. Omnis tamen Persona licet non formaliter, tamen identicè est Deus à se, quia est ipsa deitas, quæ est Deus à se, & non accipiens esse ab alio.

22. Dum opponitur secundò: Persona producta eo ipso, quod est producta, est causata, & facta, ac dependet à producente, eoque indiget; nego quod dicitur. Causari, & fieri non est produci utcumque, sed est ita produci, ut productum nec identicè sit à se, nec sit prima virtus existendi sibi ipsi: dependere, & indigere non est produci utcumque, sed est ita produci, ut productum nec identicè sit perfecta sufficientia existendi sibi; sed Filius, & Spiritus Sanctus ita producuntur, ut sint ipsa deitas, quæ est adequata virtus, & sufficientia essendi sibi, & omnibus Personis diuinis; ergo ita producuntur, ut non causentur, neque fiant, non dependant, neque indigeant, sed habeant oppositas perfectiones.

23. Debet aduerti, quod licet Patres græci iuxta proprietatem illius linguæ dicant, Patrem æternum esse causam Filij, & Filium causari à Patre, tamen Latini negant Patrem esse causam, ac solum concedunt esse principium; Filium verò, & Spiritum Sanctum non solum negant causari, sed etiam negant principiari, quia hoc, quod est *Principiari* videtur significare initium temporis; nomen verò causæ denotat distinctionem naturarum, ut docet S. Thomas opusc. 1. cap. 1.

24. Cum tertio opponitur, quod omne, quod producit, est posterius tempore, vel natura, nego primam partem, & distingo secundam: si distinguitur secundum naturam, est posterius natura, concedo; si non distinguitur secundum naturam, nego. Non omne, quod producit, est posterius tempore, ut patet in splendore, qui producit à Sole, & non est posterior Sole; siquidem nunquam fuit Sol sine splendore. Rursus cum productum secundum naturam non distinguitur à producente, non est posterius natura. Ratio est, quia ex Aristotele in prædicamentis cap. de *aliquid*, relatiua sunt simul cognitione, & natura; sed Pater, & Filius dicuntur relati-

uè; ergo secundum esse relatiuum Patris, & Filij, sunt simul, adeoque Filius secundum relationem Filij non est posterior natura; sed neque est posterior natura secundum essentiam, & naturam, quæ non distinguitur; ergo &c.

25. Ad confirmationem, nego quod omne, quod producit, vel producit ex nihilo, vel ex aliquo præexistente. Si enim productum sit consubstantiale, & coæternum producenti, non producit ex nihilo, sed ex substantia producentis, non præexistente, sed coæterna producenti. Rursus ut productum sit compositum, debet addere aliquid distinctum realiter ab eo, à quo producit; sed Filius, & Spiritus Sanctus ita producuntur de essentia, & substantia Patris, ut nihil addant realiter distinctum ab essentia, & substantia; ergo &c.

26. Aduertit S. Thomas quæst. 41. art. 3. in corpore, esse contra rationem Verbi, & Filij, ut producat ex nihilo, vel ex aliquo pure extrinseco producenti; siquidem ad Filium requiritur, ut producat de substantia Patris, ut dicitur quæst. 98. explicando definitionem generationis; ergo si Verbum fuisset creatum, & productum ex nihilo, ut dicebant Ariani, non esset verus Filius Dei, quod est contra illud Ioannis epist. 1. cap. 1. *Vt simus in vero Filio eius*; ergo necesse est, ut Verbum generetur ex substantia Patris, & in hoc conuenit cum Filio creato. At Filius Dei differt à Filio creato in duobus. Primo pater creatus, cum habeat substantiam constantem ex partibus, generat Filium, non ex tota sua substantia, sed solum ex parte, hoc est ex semine. At Pater æternus, cum habeat substantiam carentem partibus, generat Filium ex tota sua substantia. Secundò pater creatus non retinet illam partem substantiæ, ex qua generat filium, sed illam transmittit in filium; at Deus Pater ita communicat Filio totam suam substantiam, ut illam retineat, ut docet Innocentius Tertius cap. *firmiter*, & cap. *dammamus*; idemque proportionaliter dicit de Spiritu Sancto. Quia Filius, & Spiritus Sanctus accipiunt totam deitatem, & totam essentiam, & substantiam Patris, non potest dici, quod participant deitatem, vel substantiam Patris, quia participare est accipere partem substantiæ.

27. Potest quæri, quid significetur, cum dicitur, quod Filius Dei generatur, & est de substantia Patris, ut docet Augustinus lib. 5. de Trinit. cap. 19. Fulgent. lib. de fide ad Petrum, cap. 2. Magister Sententiarum, & S. Thomas 1. parte quæst. 41. art. 3. in corpore, & ut definiunt Concilia Toletana 3. 4. & 11. in confessione Fidei.

28. Respondeo, quod particula *de*, in quantum refertur ad substantiam, significat principium quasi formale, & denotat Filium constitui per substantiam, & essentiam Patris, hoc est per deitatem, tanquam per formam, eo pacto, quo homo genitus constituitur per

hu,

humanitatem. At in quantum refertur ad Patrem, significat principium consubstantialitatis originis, ac denotat Filium esse à Patre, tanquam à principio consubstantiali originis. Hinc sequitur, quod licet Pater sit consubstantialis Filio, tamen non est de substantia Filij, quia non procedit à Filio, tanquam à principio originis. Proportionaliter Spiritus Sanctus est de substantia Patris, & Filij, sed Pater, & Filius non sunt de substantia Spiritus Sancti. Rursus Trinitas non potest dici de substantia, & essentia diuina, ita ut significetur principium originis, ut docet S. Thomas q. 41. art. 3. ad 3. Aduertit Sanctus Augustinus lib. de nat. boni cap. 26. particulam *Ex* significare principium quaecunque, particulam *De* regulariter significare principium consubstantialitatis, ideoque creaturæ regulariter dicuntur esse ex Deo, non de Deo, quia non procedunt à Deo, tanquam à principio consubstantiali, atque eiusdem essentia. Videri potest Vasquez disp. 162.

29. Ad 3. Filius, & Spiritus Sanctus sunt verus Deus, quia accipiunt à Deo producente de eadem eandem, non solum specie, sed etiam numero, siquidem repugnant plures numero deitates, ut ostensum est quæst. 19. Dum opponitur inductio creaturarum, in quibus producens nunquam dat essentiam eandem numero: respondeo id accidere ex imperfectioe creaturæ. Producens enim per productionem vniocam intendit producere alterum se, in quantum potest; creaturæ quia non possunt producere alterum se cum eadem numero essentia, producunt alterum se cum eadem specie essentia. At Deus Pater producit alterum se cum eadem numero essentia, & cum distinctione purè personali, ac relativa. Ideo Nazianzenus lib. de fide, seu oratione 49. post medium loquens de Sapientia genita dicit: *Hæc est enim Filius Dei, eo quod Pater sit alius idem, per quam facta sunt omnia*: Et paulo post: *Et hoc est, quod homines appellant, hoc est alium ipsum*.

30. Ad 4. Ex doctrina S. Thomæ 1. par. quæst. 41. art. 3. ad 4. Scripturæ, in quibus Sapientia dicitur creata, possunt tripliciter explicari. Primò sicut opus artis aliquando vocatur ars, sic opus sapientia aliquando vocatur sapientia; & quia mundus est opus Sapientia diuinæ, Deus creando mundum, dicitur creasse sapientiam. Dum igitur Ecclesiasticus 1. de sapientia dicitur, *ipse creauit eam, & effudit eam super omnia opera sua*, nomine sapientia non intelligitur Verbum Dei, sed mundus. Secundò Sapientia, seu Filius Dei sicut propter generationem æternam, per quam accipit formam Dei, quæ est increata, dicitur non creatus, non factus, sed genitus, sic propter generationem temporalem ex Virgine, per quam factus est homo, & accepit formam serui, seu naturam creatam, dicitur facta, & creata. In hoc sensu Ecclesiast. 24. Sapientia de se ipsa dicit: *Et dixit mihi creator omnium, & qui creauit me, id est*

qui in hominem creauit me; & paulo post: *Ante secula creata sum, hoc est præuisa sum creanda in hominem, seu naturæ creatæ vnienda*. Tertio sicut Sapientia dicitur genita ad significandum, quod habet hanc perfectionem geniti, ut sit consubstantialis generanti, sic aliquando dicitur creata improprie, ad significandum, quod habet hanc perfectionem, ut sit producta sine vlla mutatione producentis; & in hoc sensu locus ille: *Ab initio, & ante secula creata sum*, explicatur ad Hilario de Synodis.

31. Dum Sapientia dicitur prodijisse primogenita, ante omnem creaturam, & Filius Dei dicitur primogenitus inter multos fratres, non significatur Filium Dei esse creaturam, sed solum esse genitum ante omnes creaturas. Filius igitur Dei sicut dicitur vnigenitus, quia non est genitus alius Filius naturalis Dei, sic ad Romanos 8. dicitur primogenitus inter multos fratres, quia multi sunt geniti Filij adoptiuui. Dum de Verbo dicitur: *Omnia per ipsum facta sunt*, significatur, quod omnia facta, sunt facta per Verbum, & nihil est factum sine ipso. Ex hoc autem non sequitur Spiritum Sanctum esse factum, sicut non sequitur Patrem esse factum.

32. Ad confirmationem: ex Doctrina S. Augustini lib. 6. de Trinitate cap. 9. & S. Thomæ 4. contra Gentem, cap. 8. dum Christus dixit: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum*, solum non debet coniungi cum te, quod indicat Personam Patris, ita ut sensus sit: *Ut cognoscant te, qui solus es verus Deus, sed debet coniungi cum Deo, ut sensus sit, ut cognoscant te, qui es verus Deus solus*, ita ut non sit alius Deus; sed Filius, & Spiritus Sanctus sunt idem verus Deus cum Patre; ergo sunt idem verus, & solus Deus, ideoque de tota Trinitate verificatur, quod est solus verus Deus. Hinc est, ut Sanctus Ioan. in fine primæ Epistolæ, quasi exponens hæc verba, quibus Christus Patri dixerat: *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum verum Deum*, tribuat Christo vtrumque, ut sit vita æterna, & ut sit verus Deus, dicens: *Ut cognoscamus verum Deum, & simus in verò Filio eius; hic est verus Deus, & vita æterna*.

33. Ad 5. distinguo maiorem: Deo ingenito, ac non procedenti repugnat, ut aliquid accipiat, ac doceatur, concedo: Deo genito, ac procedenti, nego maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Deo genito, ac procedenti non solum non repugnat, ut accipiat naturam diuinam, sed necesse est, ut illam accipiat, alioquin non esset Deus genitus, & procedens. Sicut enim non est filius, hoc est homo genitus, qui per generationem non accipit veram humanitatem, sic non esset Deus genitus, ac procedens, qui per generationem, & processionem non accipit veram deitatem. Quod autem Pater det Filio deitatem, per quam sit æqualis Patri, patet ex verbis Christi Ioan. 10. *Pater quod dedit mihi manus*

omni-

omnibus est; sed sola Deitas est maius omnibus; ergo Pater dat Filio deitatem. Rursus Christus Lucæ 10. 22. dixit. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo; sed non omnia essent data Filio, nisi data esset deitas, quæ sola est æquivalenter omnia; ergo &c.* Apostolus etiam ad Philipp. 2. dicit: *Dedit illi nomen, quod est super omne nomen; sed solum nomen significans Deum verum, æqualem Patri est super omne nomen; ergo &c.* Demum Christus Ioan. 16. dicit, *omnia, quæ habet Pater, mea sunt, & Ioan. 17. Omnia tua mea sunt; sed nisi eadem deitas vtrique esset communis, non omnia Patris essent Filij; ergo &c.* Proportionaliter Deus genitus, & procedens docetur à producente; ideoque Christus Ioan. 28. dixit: *Sicut docuit me Pater, sed docetur non quasi ignorans, sed quasi accipiens omnem scientiam; sed Filius, & Spiritus Sanctus eo ipso, quod per generationem, & processionem accipiunt deitatem, quæ est omnis scientia, accipiunt omnem scientiam; ergo docentur, sed non quasi ignorantes (nam qui est idem cum omni scientia, proculdubio non potest esse ignorans) sed per hoc, quod scientiam non habeant à se, sed à Patre, ideoque Christus Ioan. 7. 16. dixit: *Doctrina mea non est mea, sed eius, qui misit me.**

34. Sicut Deo procedenti non repugnat, quod accipiat, & doceatur, sic non repugnat, quod mittatur. Ratio est, quia ad missionem sufficit, vt Persona missa ita procedat à mittente, vt aliquo modo incipiat esse de nouo in termino, ad quem mittitur; sed Filius Dei ita procedit à Patre, vt per Incarnationem, aliquo nouo modo incipiat esse in mundo inferiori per carnem assumptam; Spiritus Sanctus ita procedit à Patre, & Filio, vt descendens super Apostolos aliquo nouo modo inceperit esse visibiliter in illis per speciem ignis, per dona linguarum &c. & quotidie in ijs, qui iustificantur, incipit esse inuisibiliter per gratiam sanctificantem; ergo Filius, & Spiritus Sanctus mittuntur tum visibiliter, tum inuisibiliter. Solus Pater, licet aliquando descendat visibiliter, vel inuisibiliter, iuxta illud, *ad eum veniemus*, tamen quia non procedit, non mittitur. Quo pacto Filius, & Spiritus Sanctus donentur, explicabitur infra quæst. 98. num. 17.

35. Denique cum opponitur, quod Deo repugnat, vt præceptum accipiat, oret, postulet, & gemat, distingo: repugnat Deo secundum naturam Dei, concedo; secundum naturam serui assumptam à Verbo, nego. Christus secundum naturam Dei, per quam æqualis est Patri, non potest recipere præceptum, nec obedire, orare, postulare, gemere, adiuuari &c. At secundum naturam humanam assumptam, secundum quam inferior est Patre, est capax omnium horum. Cum verò de Spiritu Sancto dicitur, quod orat, & postulat gemitibus inenarrabilibus, debent hæc intelligi transitiuè, ita vt significetur, quod facit nos orare, gemere &c.

36. Ad 6. nego in Filio, & Spiritu Sancto

dari vllum defectum potestatis, aut scientiæ; siquidem omnia, quæ potest, & scit Pater, potest etiam, & scit Filius, sed ita, vt Pater potentiam, & scientiam habeat à se, Filius, & Spiritus Sanctus habeant à Patre. Dum Christus dixit, *sedere ad dextram meam, aut sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patre meo*, expressè asseruit se habere potestatem dandi ijs, quibus paratum est à Patre secundum æternam prædestinationem, ac solum negauit ad se spectare dare illis secundum generationem carnalem, prout ab illis petebatur. Rursus cum dixit, *quibus paratum est à Patre*, non negauit in se esse potestatem parandi, cum Ioan. 14. dixerit: *vado parare vobis locum*; ergo quandoquidem Filius habet potestatem parandi locum, & habet potestatem dandi locum dextrum, aut sinistrum ijs, quibus paratum est à Patre, & Filio, habet absolutè omnem potestatem, quam habet Pater, sed illam habet à Patre, cum Pater non habeat ab alia Persona; ideoque Matth. 28. Filius dixit: *Data est mihi omnis potestas in Cælo, & in Terra*. Sicut filius habet omnem potestatem, quam habet Pater, sic habet omnem scientiam, quam habet Pater, sed illam habet à Patre; ideoque sicut Pater, sic etiam Filius scit diem iudicij. Dum Christus dixit: *De die autem illa, atque hora nemo scit neque Angeli, neque Filius, sed solus Pater*, non negauit Filium scire vt Deum, sed negauit scire vt hominem; immò neque negauit Filium vt hominem absolutè scire diem iudicij, sed solum negauit scire ad reuelandum, iuxta consuetum modum loquendi, quo ea, quæ nos scimus secretò, ita vt reuelare non possimus, dicimus nos nescire. Quia ergo solus Pater, hoc est sola Trinitas sciebat ad reuelandum, cum reuelasset humanitati Christi, Filius autem vt homo non sciebat ad reuelandum, Christus dixit se nescire diem iudicij, hoc est ita se habere ad illum reuelandum, ac si omnino nesciret.

37. Proportionaliter omnia, quæ sciunt Pater, & Filius, scit etiam Spiritus Sanctus, sed ita, vt sicut à Patre, & Filio accipit deitatem, sic accipiat scientiam; ideoque Filius de Spiritu Sancto dixit, *quæ audiet, loquetur, quia de meo accipiet, & annuntiabit*. Cum ergo dicitur *nemo scit Filium, nisi Pater, & nemo scit Patrem, nisi Filius*, non excluditur Spiritus Sanctus, qui est idem Deus cum Patre, & Filio; sicut cum 1. ad Corint. 2. dicitur. *Quæ sunt Dei, nemo nouit, nisi Spiritus Dei*, non excluduntur Pater, & Filius ex eadem ratione. Est igitur regula vniuersalis, vt quicquid in Scripturis dicitur de vna Persona ratione deitatis, etiam si dicatur cum particula exclusiua, non excludantur aliæ Personæ, sed intelligatur dici etiam de alijs Personis, eo pacto, quo dum dicitur, *quæ sunt Dei nemo nouit, nisi Spiritus Dei*, quia Spiritui Sancto conuenit scire quæ sunt Dei ratione deitatis communis Patri, & Filio, non negatur Patrem, & Filium scire quæ sunt Dei, sed potius subintelligitur affirmari.

N n

38. Ad

38. Ad 7. ſicut Chriſtus dixit: *Pater maior me eſt*, ſic Apoſtolus ad Philipp. 2. de Chriſto dixit: *Qui cum in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe aequalem Deo*; & quia vnusquique arbitratur rapinam ſibi tribuere quod ſuum non eſt, ideo Filius ſecundum formam Dei eſt æqualis Deo; ergo cum ipſe Filius dixit, *Pater maior me eſt*, affirmavit Patrem eſſe maiorem Filio, non ſecundum formam Dei, per quam Filius eſt æqualis Patri, ſed ſecundum formam ſerui, quam aſſumens minoratus eſt, & factus eſt minor, non ſolum Patre, ſed etiam Angelis; iuxta illud Apoſtoli ad Hebr. 2. *Eum, qui modicè ab Angelis minoratus, vidimus Ieſum propter paſſionem mortis, gloria coronatum*. Proportionaliter Filius dicitur eſſe ſubiectus Patri, non ſecundum formam Dei, ſed ſecundum formam ſerui, quam pro nobis aſſumpſit.

39. Dum opponitur: ex teſtimonio Chriſti act. 20. *Beatus eſt dare, quam accipere*; Pater dat, aliæ Perſonæ accipiunt; ergo &c. diſtinguo maiorem; beatus eſt dare, quam accipere quod eſt æquiualeuter omnia, nego; quod non eſt æquiualeuter omnia, concedo maiorem; concedo minorem; & nego conſequentiam. Implicat in terminis, vt aliquid ſit beatus, & melius, quam eſſe æquiualeuter omnia; ſed Perſonæ productæ accipiunt à Patre eſſe Deum, & eſſe ipſam deitatem, quæ eſt æquiualeuter omnia, & eſt etiam æquiualeuter ipſum bonum dandi; ergo implicat in terminis, vt beatus, & melius ſit dare deitatem, quam illam accipere. Ex oppoſita ratione beatus eſt dare, quam accipere quod non eſt æquiualeuter omnia, quia tunc non datur aliquid, quod contineat æquiualeuter bonum dandi; bonum autem dandi quod non eſt æquiualeuter omnia, præeminet bono illud accipiendi.

QVÆSTIO XCVI.

Virum qualibet Perſona diuina ſecundum ſe totam ſit in qualibet alia Perſona per circuminfeſſionem?

1. **V**idetur non dari circuminfeſſio, primo, ſi vna Perſona diuina eſſet in alia, vna Perſona eſſet vnita alteri; ſed hoc non admititur; ergo &c.

2. Secundò Pater licet ſit in Filio ſecundum eſſentiam, non eſt in Filio ſecundum Paternitatem; ergo non eſt in Filio ſecundum ſe totum.

3. Reſpondeo de fide eſſe, quod quælibet Perſona diuina eſt in alia. Ioan. enim 10. *Ve credatis, quia Pater in me eſt, & ego in Patre*. Ioan. 14. *Ego in Patre, & Pater in me eſt*. Ioan. 17. *Ve omnes vnũ ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te*. Ideo Patres, qui videri poſſunt apud Ruiz diſp. 107. ſect. 2. docuerunt vnanimiter quamlibet Perſonam diuinam eſſe in alia; ex quibus Auguſtinus lib. 6. de Trinitate cap. 10. dicit: *Singula ſunt in ſingulis, & omnia in ſingulis, & ſingula in*

in omnibus, & omnia in omnibus, & vnũ omnia. Hanc mirabilem inexiſtentiam, per quam quælibet diuina Perſona eſt in alia, Scholaſtici circuminfeſſionem vocarunt; & licet hoc nomen non inueniatur expreſſum apud antiquos Patres, tamen videtur originem habuiſſe à Dionyſio cap. 2. de Diuinis nominibus, vbi dicit: *Primariarum, principaliumque Perſonarum, ſi ita dicendum eſt, aliarum in alijs omnino coniuncta, & nulla ex parte confuſa manſio, & ſedes*. A ſede igitur dicta eſt ſeſſio, & quia eſt aliarum Perſonarum in alijs ſeſſio, dicta eſt circuminfeſſio, vt notat Ruiz.

Henricus in ſumma, vt refertur à Scoto in 1. diſt. 19. quaſt. 1. docuit vnã Perſonam diuinam eſſe in alia, non ſecundum ſe totam, ſed ſolum ſecundum eſſentiam, putã Patrem eſſe in Filio ſecundum eſſentiam, non autem ſecundum paternitatem, adeoque non ſecundum ſe totum; & huic opinioni videtur conſentire Durandus in 1. diſt. 19. quaſt. 4.

4. Diceadum cum Scoto, alijsque communiter, quos refert, & ſequitur Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 16. & Vaſquez diſp. 109. cap. 2. quod licet vna Perſona diuina ſit in alia ratione eſſentia, tamen ſecundum ſe totam, etiam ſecundum perſonalitatem eſt in alia, eo pacto, quo licet anima ſit in corpore per vnionem, tamen ipſa anima eſt in corpore. Ratio eſt, quia identitas in eſſentia eſt ſumma quadam, & intima communicatio maior quacunque, communicatione vnionis; ergo ſi per vnionem anima ipſa eſt in corpore, multo magis per identitatem eſſentia, per quam eſſentia Filij identificatur cum Patre, & cum Filio, Filius, eiusque perſonalitas eſt intimè in Patre, & in paternitate, & e conuerſo. Filius igitur eſt in Patre, & e conuerſo, non per inhereſſentiam, eo pacto, quo accidens eſt in ſubiecto, ſed vt ens ſubſtantiale, & ſubſiſtens in ente ſubſtantiali, & ſubſiſtente. Præterea tota Trinitas, & omnes Perſonæ ſunt in ſingulis Perſonis, puta, omnes tres Perſonæ ſunt in Patre, vt dicit Auguſtinus verbis citatis nu. 3.

5. Addit S. Thomas 1. par. quaſt. 42. art. 5. quod vna Perſona eſt in alia, non ſolum ratione eſſentia, ſed etiam ratione originis, & ratione relationis. Filius enim, & Spiritus Sanctus procedunt per actiones immanentes; ſed terminus actionis immanentis manet in producente; ergo Filius manet in Patre, & Spiritus Sanctus in Patre, & Filio; & e conuerſo Pater eſt in Filio tanquam in ſuo Verbo, & imagine intima ipſi Patri; Pater, & Filius ſunt in Spiritu Sancto, tanquam in ſuo amore ſibi intimo. Rurſus relatiua ſunt ſimul cognitione, adeoque vnũ eſt in alio quoad cognosci; ſed omnes Perſonæ ſunt ad inuicem relatiua; ergo vna Perſona eſt in alia quoad cognosci; ideoque Chriſtus Io. 14. dixit: *Qui videt me, videt, & Patrem meum*, & deinde ſubiit: *Ego in Patre, & Pater in me eſt*. Addi demum poteſt ex Ruiz diſp. 107. ſect. 7. quamlibet Perſonam diuinam eſſe in alia ratione immenſitatis.

6. Ad